

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141 ♦ e-pasts: council@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 80

(Prot. Nr.34,3 §)

2008. gada 30.jūlijā

Par tirgus dalībnieku vienošanos

Lieta Nr.950/08/06/7

Par SIA „Sentor Farm aptiekas” un SIA „Ogres Centra aptieka” vienošanos

Konkurences padome 04.04.2008. saņēma paziņojumu par tirgus dalībnieku – SIA „Sentor Farm aptiekas” un SIA „Ogres Centra aptieka” franšīzes līguma noslēgšanu (turpmāk tekstā – Paziņojums). Izvērtējot Paziņojumu, tika konstatēts, ka tas atbilst Ministru kabineta 16.12.2003. noteikumos Nr.699 „Kārtība, kādā Konkurences padome atļauj Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētās vienošanās” (turpmāk tekstā – Noteikumi) noteiktajām prasībām. Līdz ar to Paziņojums tika uzskatīts par pilnīgu no 04.04.2008.

AS „Sentor Farm aptiekas” ir reģistrēta komercreģistrā ar reģ.Nr.55403012521. Juridiskā adrese: Mūkusalas iela 41b, Rīga, LV – 1004.

SIA „Ogres Centra aptieka” ir reģistrēts komercreģistrā ar reģ.Nr.40003265547. Juridiskā adrese: Brīvības iela 22/24, Ogre, LV – 5001.

Izvērtējot Paziņojumā ietvertu un Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Saskaņā ar Paziņojumā sniegto informāciju AS „Sentor Farm aptiekas” un SIA „Ogres Centra aptieka” pēc franšīzes līguma noslēgšanas AS „Sentor Farm aptiekas” piešķirs SIA „Ogres Centra aptiekas” tiesības lietot zīmolu „Mēness aptieka”, izmantojot operacionālās sistēmas, apmācības sistēmas, vadības metodes un piedalīties „Mēness aptieku” organizētajā mārketinga un realizācijas sistēmā un visās aktivitātēs, kas vērstas uz preču pārdošanu, klientu piesaistīšanu un zīmola popularizēšanu Latvijas Republikā (turpmāk tekstā – Franšīzes līgums).

2. AS „Sentor Farm aptiekas” pieder 100% balsstiesīga kapitāla šādās komercsabiedrībās:

- SIA „Mēness aptieka”,

- SIA „Aptieka Rudens 9”,
- SIA „JEL”,
- SIA „CNS aptieka”.

Kā norādīts Paziņojumā, tad SIA „Aptieka Rudens 9” un SIA „JEL” 2007.gadā neveica saimniecisko darbību un paziņojuma parakstīšanas brīdī notiek minēto sabiedrību reorganizācija (pievienošana).

3. AS „Sentor Farm aptiekas” galvenie darbības veidi ir farmaceitisko, medicīnisko preču, kosmētikas un tualetes piederumu mazumtirdzniecība, kā arī aptiekas, kurās sagatavo un izsniedz zāles. SIA „Ogres Centra aptieka” galvenie darbības veidi ir aptiekas, kurās sagatavo un izsniedz zāles, medicīnisko un ortopēdisko preču mazumtirdzniecība, kosmētikas un tualetes piederumu mazumtirdzniecība.

4. Noteikumu 2.punkts nosaka, ka „Tirgus dalībnieki pirms vienošanās noslēgšanas vai spēkā stāšanās var iesniegt padomē paziņojumu, ja tie uzskata, ka attiecīgā vienošanās atbilst Konkurences likuma 11.panta otrās daļas nosacījumiem”. Tiesiskais pamats vienošanās atļaušanai starp tirgus dalībniekiem ir vienošanās atbilstība Konkurences likuma 11.panta otrās daļas nosacījumiem.

5. Saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmā daļā noteikto, ir aizliegtas tādas vienošanās un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā.

6. Konkrētais tirgus

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu, viens no konkrētās preces tirgiem, kas tiek ietekmēts vienošanās sakarā, ir zāļu realizācijas tirgus vispārēja tipa aptiekās. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.punktu, ģeogrāfiskais tirgus ir Ogres pilsētas teritorija. Līdz ar to pamatojoties uz Konkurences likuma 1.panta 4.punktu kā viens no konkrētiem tirgiem tiek definēts zāļu realizācijas tirgus vispārēja tipa aptiekās Ogres pilsētas teritorijā.

Savukārt pamatojoties uz to, ka SIA „Sentor Farm aptiekas” savu saimniecisko darbību veic praktiski visā Latvijas teritorijā, tad Konkurences padome uzskata par pamatotu definēt arī otru konkrēto tirgu, kas tiek apskatīts konkrētajā lietā un tas ir – zāļu iepirkuma tirgus Latvijas valsts teritorijā. Minētais tiek pamatots arī ar faktu, ka AS „Sentor Farm aptiekas” neizslēdz iespēju arī citām aptiekām piedāvāt pirkt franšīzi un strādāt, izmantojot visas franšīzes priekšrocības un sniegtās iespējas.

Līdz ar to, pamatojoties uz Konkurences likuma 1.panta 4.punktu, tiek izdalīti divi konkrētie tirgi:

- vispārējā tipa aptieku zāļu realizācijas tirgus Ogres pilsētas teritorijā;
- zāļu iepirkuma tirgus Latvijas teritorijā.

6.1. Konkrētais tirgus – vispārējā tipa aptieku zāļu realizācijas tirgus Ogres pilsētas teritorijā

Konkurences padome savā iepriekšpieņemtajā 30.12.2004. lēmumā Nr.90 „Par SIA „Hansa Pharma” un SIA „Sirova” ziņojumu par apvienošanos” ir secinājusi, ka “patērētājiem nav ekonomiskās motivācijas iegādāties zāles ārpus vienas pilsētas teritorijas arī gadījumā, ja zāļu cenas šajā pilsētas teritorijā tiktu paaugstinātas par 5-10% un uzturētas ilglaicīgi. Līdz ar to ir secināms, ka aizvietojamība ar citām teritorijām lielākajā gadījumā ir ierobežota”. Ņemot

vērā, ka šajā teritorijā piedāvājuma un pieprasījuma tendences, administratīvās un citas barjeras ir līdzīgas, kā arī konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir līdzvērtīgi visiem tirgus dalībniekiem, kā arī ņemot vērā to, ka viens no tirgus dalībniekiem uz pašreizējo brīdi darbojas Ogres pilsētas teritorijā, konkrētais ģeogrāfiskais tirgus tiek noteikts Ogres pilsētas teritorija.

Konkurences padome ir ieguvusi informāciju no Zāļu Valsts aģentūras (24.04.2008. vēstule Nr.4-4/483), ka kopīgais vispārējā tipa aptieku zāļu apgrozījums Ogres pilsētā 2007.gadā bija 2 581 739 LVL. SIA „Ogres Centra aptieka” zāļu apgrozījums bija (*). Pamatojoties uz minēto, šajā konkrētajā tirgū SIA „Ogres Centra aptieka” tirgus daļa 2007.gadā bija (*) (<30%) no kopējā zāļu realizācijas apgrozījuma Ogres pilsētas teritorijā. Pamatojoties uz Paziņojumā sniegto informāciju, Konkurences padome konstatē, ka nevienam no vienošanās dalībnieku konkurentiem Ogres pilsētas teritorijā tirgus daļa nav lielāka par 15%.

Pamatojoties uz Valsts zāļu aģentūras mājas lapā – www.vza.gov.lv 12.05.2008. publicēto Licencēto aptieku sarakstu, tiek konstatēts, ka Ogres pilsētas teritorijā saimniecisko darbību veic 10 aptiekas, no kurām mārketinga programmā „Aptieku Aliansē” ir iesaistījušās 6 aptiekas, t.i., 60% no visām Ogrē esošajām. Bez vienošanās dalībnieka SIA „Ogres Centra aptieka” pārējās ir:

- SIA „ANT & VA” aptieka „Eliksīrs Farm”,
- SIA „MTS – 2” aptieka „Kosmejas”,
- SIA „M un PP” aptiekas „Vidzemes N2”, „Vidzemes N3”, „Vidzemes N4”.

Vienlaicīgi Konkurences padome konstatē, ka AS „Sentor Farm aptiekas” saimniecisko darbību Ogres pilsētas teritorijā neveic, tādējādi arī zāļu realizācijas apgrozījums AS „Sentor Farm aptiekas” Ogres pilsētā 2007.gadā nav bijis.

6.2. Konkrētais tirgus - zāļu iepirkuma tirgus Latvijas teritorijā

Konkurences padome ir ieguvusi informāciju no Zāļu Valsts aģentūras (24.04.2008. vēstule Nr.4-4/483), ka kopīgais vispārējā tipa aptieku zāļu realizācijas apgrozījums Latvijā 2007.gadā bija 169 457 534 LVL. AS „Sentor Farm aptiekas” kopējais zāļu apgrozījums Latvijas teritorijā 2007.gadā bija (*), no kuriem (*) – AS „Sentor Farm aptiekas” piederošajai SIA „Mēness aptieka” un (*) – SIA „CNS aptieka”. AS „Sentor Farm aptiekas” tirgus daļa zāļu iepirkuma tirgū Latvijas teritorijā 2007.gadā bija aptuveni (*) (<30%), savukārt SIA „Ogres Centra aptieka” tirgus daļa zāļu iepirkuma tirgū Latvijas teritorijā bija (*) (<1%). Tādējādi vienošanās ietekme šajā konkrētajā tirgū būs nenozīmīga.

No Paziņojumā sniegtās informācijas, t.i., no pievienotā Franšīzes līguma izriet, ka Franšīzes ņēmējam ir tiesības pašam brīvi izvēlēties un noteikt aptiekās pārdodamo jebkuru preču, tajā skaitā, medikamentu sortimentu, daudzumu un piegādātāju. Franšīzes līguma 5.4.punkts paredz, ka Franšīzes ņēmējam ir tiesības pašam noteikt realizējamo medikamentu un citu aptiekā pārdodamo preču cenas.

Konkurences padomes rīcībā esošā informācija ļauj konstatēt, ka AS „Sentor Farm aptiekas” ietekmi konkrētajā tirgū pastiprina fakts, ka tā ir iekļāvusies aptieku mārketinga programmā „Aptieku Alianse” (kā liecina iegūtā informācija no LR Patentu valdes, 09.07.2008. vēstule Nr.1-5.1/239 N, preču zīmes „Aptieku Alianse” īpašnieks ir AS „Recipe Plus”). Tā rezultātā AS „Sentor Farm aptiekas” pastāv lielāka iespēja iegūt būtiskākas atlaides no zāļu lieltirgotavām, salīdzinot ar tās konkurentiem dodot iespēju piedalīties sadarbības partneru organizētajās mārketinga akcijās, kas savukārt piesaista patērētāju uzmanību un veicina klientu plūsmas palielināšanos, kā arī dod iespēju piedalīties sadarbības partneru organizētajās sanāksmēs un semināros. Līdz ar to Konkurences padome uzskata, ka šajā gadījumā faktiskā rīcība atšķiras no Franšīzes līgumā noteiktā, t.i., arī franšīzes ņēmēja (šajā

gadījumā SIA „Ogres Centra aptieka”) visticamāk izvēlēsies tās zāles, kurām tiek piedāvātas atlaides visām AS „Sentor Farm aptiekas” aptiekām, kā arī aptiekām, kas ietilpst aptieku mārketinga programmā „Aptieku Alianse”. AS „Sentor Farm aptieka” 26.05.2008. vēstulē Nr.26-05/08-k norāda, ka tā dara visu iespējamo, lai iegūtās atlaides mārketinga programmas ietvaros sasniegtu gala patērētāju un šo aktivitāšu rezultātā patērētājs gūtu labumu. Konkurences padome šajā kontekstā, izvērtējot 2008.gada aprīļa aptieku mārketinga programmas „Aptieku Alianse” ikmēneša piedāvājumu bukletu un „Mēness aptieka” ikmēneša piedāvājumu bukletu, ir konstatējusi, ka, piem., vitamīniem Askovit konkrētajā mēnesī patērētājiem tiek piedāvāta atlaide 10% gan „Aptieku Alianse” (Recipe Plus), gan arī „Mēness aptieka” zīmola aptiekās. „Aptieku Alianse” piedāvātā cena 40 ml aerosolam „Hexoral Spray” aprīļa mēnesī ir bijusi 3,08 LVL, bet „Mēness aptieka” ikmēneša piedāvājumu bukletā tas tiek piedāvāts par zemāku cenu – 2,99 LVL. Ņemot vērā minēto Konkurences padome konstatē, ka minētajos gadījumos var saskatīt AS „Sentor Farm aptiekas” centienus saņemtās atlaides no iesaistīšanās aptieku mārketinga programmā „Aptieku Alianse” nodot arī patērētājiem.

Nozīmīgs faktors ir arī tas, ka AS „Sentor Farm aptiekas” 27.07.2008. vēstulē Nr.53/SFA norāda, ka no lieltirgotavas AS „Recipe Plus” sabiedrības iepirkto preču īpatsvars (atsevišķi neizdalot zāles) 2007.gadā sasniedza 80% no visa AS „Sentor Farm aptiekas” iepirkuma apjoma. Konkurences padome, izvērtējot SIA „Ogres Centra aptieka” 10.07.2008. vēstulē minēto informāciju, konstatē, ka SIA „Ogres Centra aptieka” iepirkto preču apjoms (LVL), kas iepirkts no zāļu lieltirgotavas AS „Recipe Plus” 2007.gadā salīdzinājumā ar visu iepirkto preču apjomu veidoja 64%.

7. Ministru kabineta noteikumu Nr.434 „Par vertikālo vienošanos atbrīvošanu no Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vienošanās aizlieguma” 7.punkts nosaka, ka „Noteikumu 2.punktā minēto atbrīvojumu attiecina uz vertikālo vienošanos, kuru noslēguši konkurenti, ja vienošanās neparedz savstarpēju pirkumu, abu vienošanās dalībnieku kopējā tirgus daļa konkrētajā tirgū nepārsniedz 20 procentu un pārdevējs ir preču ražotājs un izplatītājs, savukārt pircējs ir izplatītājs, bet ne ar līguma precēm konkurējošu preču ražotājs”. Pēc Konkurences padomes rīcībā esošās informācijas SIA „Ogres Centra aptieka” tirgus daļa Ogres pilsētas teritorijā vispārējā tipa aptieku zāļu realizācijas tirgū ir mazāka par 30 %, t.i., (*). Tajā pašā laikā Konkurences padome ir konstatējusi, ka AS „Sentor Farm aptiekas” nebija apgrozījuma 6.1. punktā norādītajā konkrētajā tirgū ne 2007.gadā, ne arī 2008.gadā. Līdz ar to vienošanās gadījumā nenotiks tieša tirgus daļas palielināšanās šajā konkrētajā tirgū vienošanās dalībniekiem. Tādējādi Konkurences padome secina, ka netiešais vienošanās dalībnieku tirgus varas pieaugums nevar būt par pamatu Franšīzes līguma noslēgšanas aizliegšanai.

11.06.2008. Konkurences padome ir saņēmusi informāciju no AS „Recipe Plus”, saskaņā kuru tiek norādīts, ka uz šo brīdi aptieku mārketinga programmā „Aptieku Alianse” ir iesaistījušās 295 aptiekas (tajā skaitā 2007.gadā no programmas izstājušās 15 aptiekas un iestājušās 8), kas saimniecisko darbību veic Latvijas teritorijā. Kopā Latvijā uz šo brīdi ir reģistrētas aptuveni 820 atvērta tipa aptiekas, kas norāda, ka 36% no visām Latvijā esošajām aptiekām ir iesaistījušās aptieku mārketinga programmā „Aptieku Alianse”.

Komersabiedrībai AS „Sentor Farm aptiekas” pieder 178 aptiekas (uz 2007.gada beigām) visā Latvijā.

Konkrences padome ir konstatējusi, ka daudzas Latvijā darbojošās aptiekas ir iesaistījušās kādā no konkrētajām mārketinga programmām (piem., SIA „Hansa Pharma” aptiekas ietilpst mārketinga programmā „Tamro”, SIA „A aptiekas” – mārketinga programmā „Mana aptieka”). Tādā veidā aptiekas, iesaistoties šādā sadarbībā, iegūst atlaides balstoties uz kopējā grupas iepirkuma apjomu. Turklāt viens no šādas sadarbības mērķiem ir, lai tajā esošās aptiekas censtos iepirkt maksimāli lielu zāļu apjomu no konkrētā zāļu vairumtirgotāja, pie kā

ir izveidota konkrētā mārketinga programma. Konkurences padome ir secinājusi, ka tikai aptuveni 20% no kopējā aptieku skaita Latvijā ir tādas, kas nav iesaistījušās nevienā no minētajām apvienībām.

8. SIA „Ogres Centra aptieka” un AS „Sentor Farm aptiekas” ir tiešie konkurenti Latvijas mērogā. Ņemot vērā to, ka pašreiz AS „Sentor Farm aptiekas” neveic saimniecisko darbību Ogres pilsētas teritorijā, tad Ogrē starp minētajām komercsabiedrībām pastāv tikai potenciālās konkurentu attiecības.

9. Konkurences padome lietas izvērtēšanas gaitā ir lūgusi sniegt viedokļus vienošanās dalībnieku konkurentiem par vienošanās ietekmi uz to turpmāko saimniecisko darbību. SIA „Hansa Pharma” norāda, ka šāda vienošanās par franšīzes noslēgšanu starp AS „Sentor Farm aptiekas” un SIA „Ogres Centra aptieka” neatstās iespaidu uz SIA „Hansa Pharma” saimniecisko darbību.

10. Konkurences padome, vērtējot katru konkrēto vienošanos, ievēro principu, ka konkrētajā tirgū ir jā saglabā efektīva konkurence, kas sniedz priekšrocības patērētājiem, piemēram, zemas cenas, preču un pakalpojumu izvēli un jauninājumus. Veicot vienošanās izvērtēšanu, Konkurences padome nepieļauj vienošanās, kas varētu atņemt patērētājiem šīs priekšrocības, vienlaicīgi palielinot vienošanās dalībnieku tirgus varu.

Vienlaicīgi Konkurences padome parasti izvērtē, vai konkrētajā tirgū ir atrodami faktori, kas darbotos kā kompensācijas faktors vienošanās iesaistīto tirgus dalībnieku varas pieaugumam, tiek vērtētas barjeras ieiešanai konkrētajā tirgū, kā arī tiek analizēts iespējamais patērētāju ieguvums no konkrētā darījuma. Konkurences analīze konkrētajā gadījumā ir balstīta uz vienošanās paredzamās ietekmes vispārējo novērtējumu. Konkurences padome ņem vērā konkrētā tirgus apstākļus, t.i., tirgus struktūru un tā paredzamo attīstību.

Izvērtējot augstākminētos faktoros un ņemot vērā vienošanās nosacījumus un ar lietu saistītos apstākļus, Konkurences padome secina, ka vienošanās ietekme konkrētajos tirgos būs nenozīmīga un tā atbilst Konkurences likuma 11.panta otrās daļas prasībām.

Līdz ar to pamatojoties uz Konkurences likuma 8. panta pirmās daļas 6.punktu, 11.panta otro daļu, kā arī uz Ministru kabineta 16.12.2003. noteikumu Nr.699 „Kārtība, kādā Konkurences padome atļauj Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētās vienošanās” 16., 17. punktu, Konkurences padome

nolēma:

atļaut paredzēto vienošanos starp AS „Sentor Farm aptiekas” un SIA „Ogres Centra aptieka” atbilstoši Paziņojumā norādītajiem nosacījumiem uz laiku līdz 31.07.2013.

Konkurences padomes lēmumu saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija.

Priekšsēdētāja v.i.

R.Jonītis